
روش تحقیق در علوم پزشکی و بهداشت

«ویرایش دوم»

تألیف:

دکتر ژيلا عابدسعيدی

دکترای مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

صدیقه امیر علی اکبری

کارشناس ارشد آموزش مامایی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

عابدسعیدی، ژیلا، ۱۳۳۳ -

روش تحقیق در علوم پزشکی و بهداشت / تألیف ژیلا عابدسعیدی،
صدیقه امیرعلی اکبری. -- [ویراست ۲]. -- تهران: سالمی: جامعه‌نگر،
۱۳۸۴.

۲۱۴ ص: جدول، نمودار.

ISBN: 964-8760-08-X: ۳۵۰۰ ریال.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه.

۱. پزشکی -- تحقیق. ۲. پزشکی -- تحقیق -- روش‌شناسی. الف.
امیرعلی اکبری، صدیقه، ۱۳۴۳ - ب. عنوان.
۶۱۰/۷۲ ۸۸۵۰/۴۲۹

۱۳۸۴

۸۴-۲۴۰۰

کتابخانه ملی ایران

روش تحقیق در علوم پزشکی و بهداشت

تألیف: ژیلا عابدسعیدی و صدیقه امیرعلی اکبری

ناشر: نشر سالمی

صفحه‌آرایی: لیلا عدالت، طرح جلد: آزاده سالمی

ناظر چاپ: فرهاد قنبرزاده، لیتوگرافی: آبرنگ، چاپ: پیک فرهنگ، صحافی: کیمیا

شمارگان ۲۰۰۰ نسخه، ویرایش دوم، چاپ اول ۱۳۸۴

بها: ۳۵۰۰ ریال

ISBN: 964-8760-08-x

شابک ۹۶۴-۸۷۶۰-۰۸-x

مرکز پخش: نمایشگاه و فروشگاه کتب پزشکی نشر سالمی و جامعه‌نگر

روبروی در اصلی دانشگاه تهران، خیابان فخررازی، خیابان وحیدنظری،

نبش کوچه فرزانه، شماره ۱۹۴، تلفن: ۶۴۹۳۷۱۶-۶۴۹۴۱۸۷

کتابفروشی‌های معتبر پزشکی سراسر کشور

پیشگفتار

سپاس خداوند یگانه را که توفیق انتشار ویرایش دوم این کتاب را به ما عطا فرمود. ویرایش اول کتاب با توجه به نیاز دانشجویان و علاقمندان به تحقیق در رشته‌های مختلف علوم پزشکی و کمبود منابع فارسی در این زمینه نگاشته شد که مورد استقبال علاقمندان قرار گرفت.

هدف از انتشار این کتاب آشنایی خوانندگان با اصول و روش‌های تحقیق در علوم پزشکی و ایجاد توانایی برای برنامه‌ریزی و اجرای یک تحقیق در مقیاس کوچک است. رشته‌های مختلف علوم پزشکی و بهداشت با حفظ و ارتقای سلامت جامعه، شناخت علل ایجاد کننده و درمان بیماری‌ها و ناتوانی‌ها سر و کار دارند، ایفای این وظیفه سنگین مستلزم آگاهی از اطلاعات جدید و آخرین دستاوردهای علمی است. آشنایی با روش‌های تحقیق نه تنها برای برنامه‌ریزی و انجام تحقیق، بلکه برای ارزیابی گزارش تحقیق‌های انجام شده و تصمیم‌گیری مناسب برای پیشگیری، درمان و مراقبت ضروری است.

با توجه به گستردگی و تنوع روش‌های تحقیق، کتاب حاضر به معرفی روش‌های رایج که در علوم پزشکی کاربرد بیشتری دارند پرداخته است. سعی شده است که در ویرایش دوم از نظرات ارزشمند همکاران و دانشجویان گرامی برای تکمیل مطالب ویرایش قبلی استفاده شود که برخورد لازم می‌دانیم از تمامی عزیزانی که نظرات خود را به نویسندگان منعکس کرده و در تکمیل کتاب ما را یاری دادند صمیمانه سپاسگزاری کنیم. امیدواریم که ویرایش دوم نظرات این عزیزان را تأمین کند.

بدون شک کتاب حاضر نیز دارای کاستی‌هایی است که از خوانندگان عزیز تقاضا داریم با انعکاس نظرات و پیشنهادات خود ما را یاری فرمایند.

فهرست مطالب

فصل اول: آشنایی با تحقیق

۱۱	 مقدمه
۱۲	 مفهوم تحقیق
۱۴	 اهداف تحقیق
۱۵	 انواع تحقیق
۱۵	 تحقیق بنیادی
۱۵	 تحقیق کاربردی
۱۶	 تحقیق کیفی و کمی
۱۷	 محدودیت‌های تحقیق
۱۸	 مروری بر فرآیند تحقیق
۲۲	 منابع

فصل دوم: انتخاب مسأله تحقیق اهداف، فرضیات و متغیرها

۲۳	 انتخاب مسأله تحقیق
۲۴	 منابع انتخاب موضوع
۲۶	 ارزشیابی موضوع تحقیق
۲۷	 تنظیم عنوان پژوهش
۲۹	 اهداف، سؤالات و فرضیات تحقیق

۳۰	ویژگی های فرضیه
۳۱	انواع فرضیه
۳۲	متغیرها
۳۳	متغیر مستقل و وابسته
۳۷	متغیرهای کمی و کیفی
۳۸	متغیرهای دو ارزشی و چند ارزشی
۳۸	متغیرهای مرکب
۴۰	منابع

فصل سوم: بازنگری منابع و اطلاعات مربوط به موضوع

۴۱	بازنگری منابع مربوط به موضوع تحقیق
۴۲	اهداف بازنگری منابع
۴۳	انواع اطلاعات مورد نیاز
۴۴	روش انجام بازنگری منابع
۴۷	منابع فارسی
۴۸	نکاتی در مورد شناسایی منابع
۵۱	طرح پیشنهادی تحقیق
۵۲	گزارش پایانی پژوهش
۵۲	پایان نامه های تحصیلی
۵۲	مقالات پژوهشی
۵۳	منابع

فصل چهارم: روشهای تحقیق

۵۶	۱- روش تحقیق توصیفی
۵۹	۲- روش تحقیق تحلیلی
۶۲	۳- پژوهش های تجربی (آزمایشی)
۷۷	منابع

فصل پنجم: روشهای جمع آوری اطلاعات

۷۹	۱- جمع آوری اطلاعات براساس منابع موجود
۸۰	۲- مشاهده
۸۱	انواع مشاهده
۸۷	انواع پرسشنامه
۹۹	منابع

فصل ششم: جامعه و نمونه

۱۰۱	جمعیت، نمونه و نمونه برداری
۱۰۲	جامعه پژوهش
۱۰۳	نمونه
۱۰۳	تعمیم
۱۰۴	محیط پژوهش
۱۰۴	مزایای نمونه گیری
۱۰۶	روش های نمونه گیری
۱۰۶	روش های احتمالی
۱۰۷	نمونه گیری تصادفی ساده
۱۰۸	نمونه برداری منظم
۱۰۹	نمونه گیری طبقه ای
۱۰۹	نمونه گیری خوشه ای
۱۱۰	نمونه گیری چند مرحله ای
۱۱۰	مزایا و معایب روش نمونه گیری احتمالی
۱۱۱	روش های نمونه گیری غیر احتمالی
۱۱۱	نمونه گیری آسان یا در دسترس
۱۱۲	نمونه گیری سهمیه ای
۱۱۳	نمونه گیری مبتنی بر هدف یا قضاوتی
۱۱۳	مزایا و معایب روش های غیر احتمالی

۱۱۴	نمونه‌گیری مستمر (تدریجی).....
۱۱۴	تعیین اندازه (حجم) نمونه.....
۱۱۹	فرمول‌های محاسبه اندازه نمونه.....
۱۲۲	منابع.....

فصل هفتم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱۲۵	تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۱۲۷	آماده کردن داده‌ها برای تجزیه و تحلیل.....
۱۲۷	توصیف نمونه‌ها.....
۱۲۷	آزمایش پایایی روش‌های اندازه‌گیری داده‌ها.....
۱۲۸	تحلیل کاوشی و توصیفی.....
۱۲۸	تحلیل‌های تائیدی و استنباطی.....
۱۲۸	تحلیل‌های بعدی.....
۱۲۹	مقیاس‌های اندازه‌گیری.....
۱۲۹	مقیاس اسمی.....
۱۳۰	مقیاس رتبه‌ای.....
۱۳۰	مقیاس فاصله‌ای.....
۱۳۱	مقیاس نسبی.....
۱۳۱	انواع روش‌های آماری.....
۱۳۲	روش‌های آمار توصیفی.....
۱۳۲	توزیع فراوانی.....
۱۳۴	نمودارها.....
۱۳۴	نمودار دایره‌ای.....
۱۳۴	نمودار نرده‌ای.....
۱۳۵	هیستوگرام یا بافت‌نگار.....
۱۳۶	نمودار چندگوش یا چندضلعی.....
۱۳۶	شاخص‌های عددی: شاخص‌های گرایش مرکزی.....

۱۳۸	شاخص‌های پراکندگی
۱۳۸	دامنه تغییرات
۱۳۸	واریانس
۱۴۱	ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن
۱۴۱	خطر نسبی و ضریب شانس
۱۴۲	ضریب شانس
۱۴۲	آمار استنباطی
۱۴۳	برآورد
۱۴۳	سطح معنی‌داری
۱۴۴	آزمون‌های پارامتری و غیرپارامتری
۱۴۴	آزمون فرضیه
۱۴۵	آزمون برای مقایسه میانگین دو گروه
۱۴۷	آزمون ۲ برای مقایسه نمرات یک گروه
۱۴۸	آنالیز واریانس
۱۴۹	آزمون کای دو
۱۵۲	منابع

فصل هشتم: مسائل اخلاقی و انسانی در تحقیق

۱۶۳	منابع
-----	-------

فصل نهم: انتشار نتایج تحقیق

۱۶۵	انتشار نتایج
۱۶۵	پایان نامه
۱۸۰	مجلات الکترونیکی
۱۸۰	شیوه نگارش صحیح
۱۸۵	منابع

فصل دهم: تحقیقات کیفی

۱۸۷	 مقدمه
۱۹۰	 انواع تحقیقات کیفی
۱۹۰	 پدیده‌شناسی
۱۹۱	 روش اجرای تحقیق پدیده‌شناسی
۱۹۳	 توصیف یافته‌ها
۱۹۲	 تحقیق تاریخی
۱۹۵	 قوم‌شناسی
۱۹۶	 نظریه پایه Grounded Theory
۱۹۷	 مطالعه موردی
۱۹۹	 منابع

فصل یازدهم: طرح پیشنهادی تحقیق

۲۰۳	 اجزا و چارچوب یک طرح تحقیقاتی
۲۰۸	 منابع